

KRYSTYNA CHOJNICKA (Kraków)

Historia doktryn politycznych i prawnych w nauce uniwersyteckiej Organizacja — skład osobowy — główne kierunki badań

Na zorganizowanej przez Katedrę Historii Doktryn Politycznych i Prawnych Uniwersytetu Jagiellońskiego w dniach 31 maja i 1 czerwca 1996 r. sesji naukowej dokonano, korzystając z obecności licznych przedstawicieli tej dyscypliny, wymiany informacji na temat aktualnych zadań, przeszłych dokonań i zamierzeń badawczych, jakie realizowane są w każdym z ośrodków. Korzystając z nadesłanych następnie pisemnych opracowań dokonujemy poniżej próby rekapitulacji pozyskanych danych, ze szczególnym uwzględnieniem głównych tematów badawczych, jakimi zajmują się poszczególne Ośrodki i rezultatów tych prac, przede wszystkim w postaci opublikowanych i przygotowywanych książek. Niestety, poza omówieniem pozostanie Uniwersytet Warszawski, którego przedstawiciele nie przysłali danych na swój temat.

W Poznaniu Historia Doktryn Politycznych i Prawnych jako dyscyplina naukowa uprawiana jest na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza, w którym na Wydziale Prawa istnieje od 1966 r. Katedra Historii Doktryn Politycznych i Prawnych, kierowana przez prof. dra hab. Henryka Olszewskiego. Zatrudnia ona, poza Kierownikiem, prof. UAM, dr hab. Marię Zmierzak i mgr. Jerzego W. Ochmańskiego. Profesor Olszewski prowadzi ponadto zajęcia dydaktyczne z tego przedmiotu na Uniwersytecie Szczecińskim, oraz na Uniwersytecie Europejskim Viadrina we Frankfurcie nad Odrą.

Główny wkład ośrodka poznańskiego w dydaktykę Historii Doktryn Politycznych i Prawnych stanowi wydawany od lat, w ostatniej wersji wspólnie z Marią Zmierzak — 1994 r., podręcznik akademicki, z którego korzysta obecnie większość studentów prawa w Polsce.

Imponujący dorobek naukowy Katedry obejmuje kilkaset prac prof. Henryka Olszewskiego, dr hab. Marii Zmierzak i mgr. Ochmańskiego. Merytorycznie przeważają w Katedrze prace związane z niemiecką myślą polityczną. Jej właśnie poświęcone były fundamentalne prace prof. Olszewskiego: wydana w 1982 r. w PWN *Nauka historii w upadku. Studium o historiografii i ideologii*

historycznej w imperialistycznych Niemczech, oraz *Zwischen Begeisterung und Widerstand. Deutsche Hoch schullehrer und der Nazionalsozialismus* (Wyd. Instytutu Zachodniego 1989), czy Marii Zmierczak: *Spory o istotę faszyzmu. Dzieje i krytyka* (UAM Poznań 1988), jak również gotowa już rozprawa doktorska mgr. Ochmańskiego o teoriach państwa w prawoznawstwie w Niemczech w latach 1871–1936. Kontynuując tę linię badawczą H. Olszewski przygotował monografię pt. *Nazizm a historia*, a w dalszych planach przewiduje wdanie monografii poświęconej uczonym w totalitaryzmie. Ścisłe współpracująca z Katedrą Historii Doktryn prof. Anna Wolff-Powęska z Instytutu Zachodniego również zajmuje się myślą polityczną, tematami współbrzmiącymi z zainteresowaniami pracowników Katedry. Należy tu wspomnieć o jej książce z 1979 r. pt. *Teoria geopolityki w Niemczech*. Ponadto Anna Wolff-Powęska pracuje nad zagadnieniami związanymi z problematyką integracji europejskiej.

Dr hab. Maria Zmierczak kontynuuje zainteresowania myślą liberalną, które zaowocowały wydaniem w 1978 r. rozprawy doktorskiej zatytułowanej *Ideologia liberalna w II Cesarstwie francuskim*. Ponadto w zamierzeniach badawczych dr Zmierczak dopminują zagadnienia prawa natury i idei państwa prawa.

Prof. H. Olszewski, bliski w swych zainteresowaniach historii ustroju od dłuższego czasu pracuje nad monografią pt. *Historia zgromadzeń stanowych w Europie do czasu rewolucji mieszczańskich*.

Wspomnieć także należy, że na Wydziale Nauk Politycznych UAM Historię Doktryn Politycznych wykłada prof. nadzw. dr hab. Jacek Sobczak.

Ośrodek Wrocławski wiele zawdzięcza jednemu ze swoich współtwórców, prof. Janowi Baszkiewiczowi, związanemu z Uniwersytetem Wrocławskim do roku 1968. Od tego czasu Zakładem (po licznych zmianach organizacyjnych obecnie w składzie Instytutu Nauk Prawno-Ustrojowych) kieruje prof. dr hab. Karol Jonca. W Zakładzie pracują ponadto: prof. Uniw. Wrocł. dr hab. Marek Maciejewski i asystenci: mgr mgr Maciej Marszał, Mirosław Sadowski i Tomasz Scheffler.

Dorobek dydaktyczny Zakładu zamyka się wypromowaniem 520 magistrantów, 8 doktorów i doktora habilitowanego. Samodzielni pracownicy Zakładu prowadzą także zajęcia na Uniwersytecie Europejskim Viadrina oraz ośrodkach zamiejscowych w Opolu i Wałbrzychu. Z wydawnictw dydaktycznych wymienić należy podręcznik prof. Joncy pt. *Dzieje gospodarcze Polski do 1939 r.*, oraz dr hab. Maciejewskiego *Powszechną historię gospodarczą czasów nowożytnych*, oraz inne publikacje (w tym książkowe) poświęcone historii gospodarczej.

Badania naukowe ośrodka, podobnie jak w Poznaniu, zdominowała już od ćwierćwiecza problematyka niemiecka. Wynikiem podjętych prac były liczne monografie prof. Joncy: *Polityka narodowościow Trzeciej Rzeszy* (1970), *Nuit et Brouillard* (z A. Koniecznym, 1981) *Studia nad opozycją w Trzeciej Rzeszy 1933–1945* (1990), *Noc kryształowa i casus Herschela Grynszpana* (1992).

Ponadto dr Maciejewski opublikował: *Ruch i ideologia narodowych socjalistów w Republice Weimarskiej* (1985), *Doktryna rewolucyjnych konserwatystów wobec narodowego socjalizmu 1921–1945* (1991), *Niemieckie elity a hitleryzm* (1994). Powstała także praca zbiorowa pod red. prof. Joncy, którą współtworzyli m.in. wszyscy prawnicy Zakładu, zatytułowana *Wysiedlenia Niemców i osadnictwo polskie w regionie Świdnicy 1945–1948*. Forum dla publikacji prac z zakresu teorii faszyzmu, narodowego socjalizmu i totalitaryzmu są współzałożone przez prof. Joncę w 1974 r. „Studia nad faszyzmem i zbrodniami hitlerowskimi”.

Spoza grona pracowników Zakładu wydano prace osób, które doktoryzowały się u prof. Joncy, bądź w inny sposób związane są z Zakładem. Są to: A. Kudłaszyka *Myśl społeczna i polityczna Bolesława Wysloucha 1855–1937*, E. Kundera *Ferdynand Lassalle*, R. Radwańskiego *Socjalne państwo prawne w doktrynie RFN 1949–1969*.

Aktywność Ośrodka Wrocławskiego manifestuje się także w rozległych kontaktach zagranicznych, m.in. z Uniwersytetem Fryderyka Wilhelma w Bonn (wspólna organizacja dwóch konferencji: *Polska i Niemcy na drodze od demokracji do dyktatury 1918–1945* w 1994 r., oraz *Polen und Deutschland zwischen Diktatur und Demokratie 1945–1996* w 1996 r.), a poza tym z ośrodkami naukowymi w Tybindze, Hamburgu, Norymberdze, Jerozolimie (Instytut Yad Vashem), Londynie, Waszyngtonie, Kioto.

W Lublinie badania nad Historią Doktryn Politycznych i Prawnych prowadzone są na Uniwersytecie im. Marii Curie-Skłodowskiej w dwóch ośrodkach: na Wydziale Prawa i Administracji oraz na Wydziale Nauk Politycznych. Niestety nie udało nam się ustalić, czy rzeczywiście, zgodnie z tym o czym poinformowała nas telefonicznie administracja Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, Historia Doktryn nie jest przedmiotem zainteresowania uczonych z KUL-u.

Na Wydziale Prawa i Administracji UMCS w składzie Instytutu Historii i Teorii Państwa i Prawa pracuje Zakład Historii Doktryn Politycznych i Prawnych. Kieruje nim prof. dr hab. Jan Malarczyk, a poza nim Zakład zatrudnia: doc. dr hab. Lecha Dubela oraz magistrów: Ewę Bechtę i Grzegorza Ławnikowicza, oraz, na etacie częściowym, poprzedniego kierownika Zakładu, prof. dr hab. G.L. Seidlera, autora syntezy *Przedmarksowska myśl polityczna*, będącej owocem wielu lat pracy i poprzedzonej licznymi wydawnictwami fragmentarycznie ujmującymi problematykę Historii Doktryn.

W Zakładzie przeprowadzono dotychczas trzy przewody habilitacyjne i siedem przewodów doktorskich. W Filii UMCS w Rzeszowie pracują dr hab. Jan Łukasiewicz i dr Magdalena Holzer. Ośrodek UMCS przygotował kilka skryptów dla studentów. Są to: pióra prof. Malarczyka *Historia doktryn politycznych i prawnych (Odrodzenie i Oświecenie)* oraz doc. Dubela tom poświęcony doktrynom Starożytności i Średniowiecza.

Prof. Malarczyk kontynuuje swoje prace poświęcone myśli politycznej Renesansu włoskiego, niemieckiego i polskiego. Z kolei doc. Dubel, w którego

kręgu zainteresowań znajdują się przede wszystkim zagadnienia związane z problematyką rewolucji i biurokracji przygotował ostatnio monografię *Teoria „biurokracji świata” B. Rizziego*. Prof. Seidler opublikował niedawno cztery tomiki *Notatek o opinii publicznej*.

Z kolei Zakład Myśli Politycznej XIX i XX w. pracujący na Wydziale Politologii UMCS pod kierownictwem prof. dr hab. Jana Jachymka, powołany do życia w roku 1984, prezentuje znaczny dorobek, koncentrujący się na badaniach z zakresu doktryn i ruchu ludowego. W Zakładzie zajmują się tymi kwestiami, poza Kierownikiem, także doc. dr hab. Antoni Mieczkowski, dr hab. Alicja Wójcik i mgr Zbigniew Adamowicz. Ruchu ludowego dotyczy kilka publikacji książkowych wydanych przez pracowników Zakładu: *Myśl polityczna PSL Wyzwolenie 1918–1931* prof. Jachymka z 1983 r., tegoż autora *Polskie Stronnictwo Ludowe Lewica 1913–1924. Studium o powstaniu, działalności i rozkładzie ugrupowania politycznego* z 1991 r. i *Neoagraryzm i trzecia droga. Przebudowa i walka o nową Polskę* z 1993 r. A. Mieczkowski jest autorem książki wydanej w 1987 r. pt. *Geneza i działalność polityczna Stronnictwa Ludowego 1944–1949*. Dr hab. A. Wójcik wydała w 1992 r. monograficzne opracowanie poświęcone myśli politycznej Stanisława Thugutta. W 1996 r. pod red. prof. Jachymka wydano książkę zatytułowaną *Sojusznicy i przeciwnicy ruchu ludowego 1895–1993*. Pracownicy Zakładu kontynuują prace nad problematyką ludową przygotowując kilka dalszych monografii.

Drugi wyraźny nurt badawczy Zakładu prof. Jachymka to prace nad myślą polityczną lewicy. W tym nurcie mieszczą się takie książki jak: S. Michałowskiego *Myśl polityczna PPS (1918–1939)* z 1995 r., K. Trębickiej *Między apologią a negacją. Studium z myśli politycznej KPP w latach 1918–1932* (1995). Z kolei myślą narodowo-demokratyczną zajęła się dr Maj, publikując w 1991 r. monografię o Janie Ludwiku Popławskim. Myślą konserwatywno-narodową i nacjonalistyczną zajmuje się także dr hab. W. Mich, autor książek *Obcy w polskim domu. Nacjonalistyczne koncepcje rozwiązania problemu mniejszości narodowych (1918–1939)* z 1994 r., *Problem mniejszości narodowych w myśli politycznej polskiego ruchu konserwatywnego (1918–1939)* z 1992 r., *Myśl polityczna polskiego ruchu konserwatywnego* z 1994 r. Z bogatej działalności wydawniczej dziewięcioosobowego Zakładu (profesor, docent, trzech doktorów habilitowanych, trzech doktorów i magister) wymienić jeszcze należałoby publikacje zbiorowe pod red. prof. Jachymka, poświęcone polskiej myśli politycznej (red. wspólnie z A. Koprukowniakiem), o roli posła i senatora w II RP, pozycji mniejszości narodowych w polskiej myśli politycznej XX w. oraz religii i Kościele katolickim w polskiej myśli politycznej 1919–1993.

Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu na Wydziale Prawa i Administracji posiada trzyosobową Katedrę Doktryn Politycznych i Prawnych pracującą pod kierownictwem prof. dr. hab. Janusza Justyńskiego. Katedra ta do roku 1990 pracowała w składzie Instytutu Historyczno-Prawnego, z którym zerwanie Kierownik Katedry ocenia negatywnie, z uwagi na dezintegrację środowiska historyczno-prawnego w Toruniu, które za tym nastąpiło.

Prace badawcze w dziedzinie Historii Doktryn Politycznych i Prawnych na UMK koncentrują się na trzech obszarach. Po pierwsze jest to problematyka genezy koncepcji praw człowieka oraz źródeł integracji europejskiej. Ukazała się książka *The Origin of Human Rights* (1991) pod red. prof. Justyńskiego oraz kilkanaście artykułów pióra tegoż autora.

Anglosaskiej myśli politycznej ustrojowej z kolei poświęcił prof. Justyński monografię z 1994 r. *The Main Institution of the English Legal System*. Jest to również temat, nad którym pracuje mgr Marek Żmuda.

Polska myśl polityczna zaboru pruskiego jest natomiast tematem publikacji i przygotowywanej rozprawy habilitacyjnej dra Kazimierza Bilińskiego.

Zespół Katedry również opracował publikacje o charakterze dydaktycznym. Prof. Justyński przygotowuje trzecie wydanie swego skryptu *Historia Doktryn czasów nowożytnych*, wydał także *Wybór tekstów źródłowych z historii doktryn politycznych i prawnych* (1994), dr Biliński i mgr Żmuda zaś wydali *Wybór tekstów źródłowych z zakresu myśli społecznej Kościoła katolickiego* (1994).

W Łodzi, Katowicach i w Gdańsku w strukturze Uniwersytetów nie wydzielono odrębnych Katedr Historii Doktryn Politycznych i Prawnych. W Szczecinie stworzono ostatnio Katedrę Prawa Rzymskiego i Historii Doktryn Politycznych i Prawnych.

W ośrodku katowickim, którego powstanie związane jest, podobnie jak wrocławskiego, również z nazwiskiem prof. Jana Baszkiewicza, Historię doktryn połączono z prawem konstytucyjnym w Katedrze Prawa Konstytucyjnego. Doktrynami naukowo i dydaktycznie zajmuje się prof. dr hab. Ryszard M. Małajny. Poza pracami z zakresu konstytucjonalizmu jest on autorem prac doktrynalnych, do których należy zaliczyć książki *Doktryna podziału władzy „Ojców Konstytucji” USA* (Katowice 1985) i *Mur separacji — państwo a kościół w Stanach Zjednoczonych Ameryki* — (Katowice 1992) oraz artykuły i rozprawy, głównie dotyczące doktryny amerykańskiej.

Na Uniwersytecie Łódzkim zajęcia z Historii Doktryn i prace badawcze w tej dziedzinie prowadzone są w Katedrze Prawa Rzymskiego kierowanej przez prof. dr hab. Jana Kodrębskiego, aczkolwiek planowane jest w najbliższym czasie wyodrębnienie z tej Katedry Zakładu Historii Doktryn Politycznych i Prawnych. W katedrze Prawa Rzymskiego UŁ prowadzone są także prace badawcze dotyczące omawianej przez nas dyscypliny, pozostające często w ścisłym związku z dyscypliną prawa rzymskiego. I tak, kierujący Katedrą prof. Kodrębski koncentruje się w swych pracach na badaniu recepcji prawa rzymskiego. Poza wydaną książką *Prawo rzymskie w Polsce XIX w.* prof. Kodrębski przygotowuje obszerne studium dotyczące prawa rzymskiego w tradycji europejskiej i jego związków z głównymi kanonami liberalizmu.

Również liberalizm jest, obok problematyki społeczeństwa obywatelskiego, głównym obszarem zainteresowań dr. hab. Zbigniewa Rau. W roku 1992 dokonał on edycji *Dwóch traktatów o rządzie Johna Locke’a* we własnym tłumaczeniu i z obszernym, ponad stustronicowym wstępem. Jest on także

autorem monografii *Contractarianism versus Holism: Reinterpreting Locke's Two Treatises of Government*, oraz redaktorem tomu esejów pod tytułem *The Reemergence of Civil Society in Eastern Europe and the Soviet Union*. W przygotowaniu jest praca poświęcona wolności, jako aksjologicznej podstawie liberalizmu, oraz polskie wydanie dzieła Wilhelma von Humboldta *O granicach działania państwa*.

Poza tym na Uniwersytecie Łódzkim dr Jakub Skomial pracuje nad rozprawą habilitacyjną poświęconą treści politycznej i prawnej kronik Galla Anonima i Jana Długosza, dr Ireneusz Jakubowski swoją dysertację poświęcić pragnie myśli Tadeusza Czackiego, zaś dr Tomasz Fijałkowski koncentruje swoje zainteresowania na doktrynach polskich czasów Odrodzenia. Dwóch magistrów przygotowuje doktoraty: Krzysztof Grzywaczewski o myśli Mirosława Dżieskiego, zaś Artur Kmiecik o koncepcjach ustrojowych i prawnych Maurycego Mochnackiego.

Na Uniwersytecie Gdańskim przedmiot Historia Doktryn Politycznych i Prawnych oraz badania naukowe poświęcone tej dyscyplinie prowadzone są w ramach Katedry Historii Państwa i Prawa Polskiego, którą kieruje prof. dr hab. Andrzej Sylwestrzak. Profesor pracuje obecnie nad przygotowaniem drugiej edycji wydanego po raz pierwszy w 1994 r. podręcznika *Historia Doktryn Politycznych i Prawnych*. Ponadto wydaje aktualnie cykl rozpraw poświęconych filozofii sprawiedliwości od czasów starożytnych. Z tym ostatnim tematem wiąże się wydanie (we współpracy z nieżyjącym już prof. E. Rozenkranzem) w 1996 r. Hansa Kelsena *Czym jest sprawiedliwość*. Prof. Sylwestrzak zakończył także prace nad monografią poświęconą Najwyższej Izbie Kontroli od czasów Księstwa Warszawskiego, w której nacisk jest położony na aspektach doktrynalno-ustrojowych funkcjonowania tej instytucji jako jednej z władz systemu politycznego.

Na Uniwersytecie Gdańskim młodszy pracownicy naukowcy przygotowują rozprawy doktorskie: M. Biernacki o Romanie Dmowskim, P. Adamowicz o teorii ustrojów totalitarnych i autorytarnych w porównaniu z realiami ustrojowymi PRL, a A. Dąbrowska o polskiej dyskusji na temat teoretycznego aspektu idei sprawiedliwości i funkcji wymiaru sprawiedliwości w latach 1944–1950.

Na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Jagiellońskiego, w Instytucie Nauk Politycznych działają: pod kierownictwem (od września 1996 r.) prof. dr hab. Michała Jaskólskiego, który zastąpił prof. dr hab. Marka Waldenberga w związku z jego przejściem na emeryturę, Katedra Historii Doktryn Politycznych i Prawnych, w której pracuje dwóch profesorów, doktor habilitowany i dwóch doktorów i dwóch asystentów; prof. dr hab. Wiesław Kozub-Ciembroniewicz kieruje Katedrą Współczesnych Ruchów i Doktryn Politycznych zatrudniając jednego profesora, dwóch doktorów habilitowanych i jednego doktora; kierownikiem Katedry Historii Polskiej Myśli Politycznej jest prof. dr hab. Jacek Majchrowski; działa ona w składzie: jeden profesor i trzech doktorów.

Wszyscy pracownicy Katedry Doktryn Politycznych i Prawnych oraz prof. Majchrowski przygotowują sześciotomowy *Słownik Historii Doktryn Politycznych*. Obejmuje on ponad tysiąc haseł, pisanych w formie artykułów, łącznie około dwieście arkuszy wydawniczych. Zespołem badawczym kieruje prof. M. Jaskólski. W obecnym roku prace nad *Słownikiem*, finansowane z funduszy KBN, znajdują się na półmetku.

Wydawane są wybory źródeł: w roku 1994 pod red. dr Bogdana Szlachty pod tytułem *Władza, wolność, prawo*; w 1996 r. pt. *Naród, państwo, władza. Antologia polskiej myśli politycznej* pod red. dr dr Antoniego Dudka i Bogdana Szlachty. Wiesław Kozub-Ciembroniewicz, Barbara Kozub-Ciembroniewicz (Studium Samorządności UJ) i J. Majchrowski wydali tom I *Doktryn Prawno-Politycznych*, poświęcony myśli starożytnej.

W Katedrze Historii Polskiej Myśli Politycznej zakończono prace nad pierwszym tomem podręcznika, zawierającym rozdziały o myśli konserwatywnej, liberalnej, katolickiej i ludowej w Polsce.

W pracach indywidualnych pracowników dominują zagadnienia dotyczące kwestii narodowych, myśli narodowej i nacjonalizmów. Książka prof. Waldenberga pt. *Kwestie narodowe w Europie Środkowo-Wschodniej* z 1992 r. odniosła ogromny sukces, została wydana w języku włoskim, tłumaczona jest na japoński. Prof. Waldenberg wraz z dr Barbarą Stoczewską uzyskał grant KBN na książkę pżt. *Narodziny i kształtowanie się europejskich nacjonalizmów*. Również na zamówienie wydawcy włoskiego prof. Waldenberg przygotowuje książkę poświęconą przyczynom i następstwom rozkładu byłej Jugosławii w aspekcie narodowym.

Dr hab. Bogusława Bednarczyk pracuje nad zagadnieniem nacjonalizmów w kontekście problemu bezpieczeństwa europejskiego; mniejszościami narodowymi i konfliktami etnicznymi — przygotowuje monografię *Mniejszości narodowe a bezpieczeństwo europejskie*. Kwestie mniejszości narodowych bada dr Bednarczyk także w kontekście tzw. zbiorowych praw człowieka w warunkach zmiany ustrojowej.

Dr Barbara Stoczewska pisze pracę habilitacyjną poświęconą Leonowi Wasilewskiemu, jako znawcy problematyki narodowej oraz publikację o kwestiach etnicznych i o mniejszościach narodowych w Polsce i w krajach bałtyckich.

Dr hab. Marian Bębenek opracowuje studium pt. *Oblicza polskiej lewicy*, w której zajmie się problemem tradycji republikańsko-demokratycznej i radykalno-społecznej. Dr hab. Bednarczyk kontynuuje swoje badania na temat nowej lewicy, którym poświęciła także monografię *Labur Party od tradeunionizmu do wilsonizmu* (1995).

Z badań nad myślą konserwatywną: prof. Jaskólski pracuje nad monografią poświęconą myśli politycznej Stanisława Koźmiana. Prof. Kozub-Ciembroniewicz przygotowuje do druku monografię zatytułowaną *Konrad Adenauer. Idea personalistycznego konserwatyzmu*. Prof. Majchrowski zakończył książkę *Stanisław Car. Polska koncepcja autorytaryzmu*, ukaże się ona

w serii, Wydawnictwa Sejmowego równoległe z książką prof. Jaskólskiego *Władysław Leopold Jaworski o państwie, prawie i konstytucji*. Dr Szlachta w tym roku wydał obszerną pracę o polskich ultramontanach pod tytułem *Ład. Kościół. Naród*.

Dr Włodzimierz Bernacki, który w zeszłym roku obronił doktorat poświęcony demoliberałom galicyjskim z kręgu redakcji „Nowej Reformy” kontynuuje badania nad polską myślą liberalną.

W Katedrze Historii Polskiej Myśli Politycznej prof. Majchrowski zajmuje się myślą polskiej prawicy. Ponadto dr Bożena Bankowicz przygotowuje pracę habilitacyjną o korporacjonizmie w myśli II Rzeczypospolitej, a wraz z dr Dudkiem finalizuje książkę *Ze studiów nad powojennymi dziejami Kościoła i katolicyzmu w Polsce*. Dr Dudek ponadto kontynuuje swoje zainteresowania, których wyrazem była wydana w roku ubiegłym książka *Państwo i Kościół w Polsce 1945–1970* i opracowuje tomy dotyczące lat siedemdziesiątych i osiemdziesiątych, a dla wydawnictwa MON przygotowuje dwa tomy dokumentów z obchodów millenium w 1966 r. Dr Jan Wiszniewski pisze pracę habilitacyjną, której tematem jest kwestia żydowska w katolickiej myśli politycznej okresu międzywojennego i przygotowuje do druku książkę o „Tygodniku Warszawskim”.

Prof. Kozub-Ciembroniewicz pracuje nad kolejnym wydaniem pracy pt. *Doktryny włoskiego faszyzmu i antyfaszyzmu*.

Dr hab. Krystyna Chojnicka kończy pracę nad książką poświęconą myśli politycznej czasów centralizacji Rusi Moskiewskiej w XV i XVI w., kontynuując swe zainteresowania rosyjską myślą mocarstwową, którym dała wyraz w książce *Osoba i dzieło Piotra I w sporach doktrynalnych o przyszłość i miejsce Rosji w Europie* (1988).

Dr Szlachta przygotowuje dwie monografie: jedną poświęconą doktrynom absolutyzmu od XVI do XVIII w., a drugą historii angielskiej myśli politycznej od XVI do XIX w. Doktor Bernacki z kolei rozpoczął pisanie rozprawy habilitacyjnej na temat idei samorządu w polskiej myśli politycznej.

Wśród pracowników trzech doktrynalnych Katedr UJ w ostatnim pięcioleciu uzyskano jedną profesurę zwyczajną i dwie profesury nadzwyczajne, obroniono trzy prace habilitacyjne, trzy osoby zaś otrzymały stopień doktora. Ogółem pracownicy wypromowali dotychczas trzydziestu doktorów, a piętnaście osób ma otwarte przewody doktorskie, w których promotorami są pracownicy Katedr.